

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Предплата је на целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 12. У Сомбору 15. Децембра 1890. Год. XXII.

НА СВ. ОЦА НИКОЛАЈА 1890. ГОД.

Своме драгом учитељу: високоученом Господину
Николи Ђ. Вукићевићу.

На дан овај, на дан свети

Хори ми се, драга лиро!

Ево прође тол'ко време,

У жице ти несам дир'о.

Ту у куту заборави,

Кад је туга светом зашла,

Нема, јадна и безвучна

И сама си мира нашла

Али сада ето славе,

Враћају се они дани,

Славом, срећом увенчани;

Де забруји звуком старим,

Нека јекне песма широм,

Препуњена миомиром,

Пуна славе, пуна жеља,

Славићемо крсно име:

Учитеља учитеља...

Учитељу!

О, како су уста пуна,

Кад изрекну речцу ову,

А како су, Боже, сретни,

Тим именом ко Те зову!

Већ толико ето лета

— О, прекрасно време то је, —

Учио си српске синке,

Из дубине душе своје;

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Из ње су се горе вили
Дивни, бајни, чудни кади, —
Њима си нас надахнуо,
Кад хитасмо чили, млади,
Голуждрави, млади тићи,
У науци у повоју,
Похрлише Теби, оче,
Жељни чути речцу Твоју,
А Ти!?

Прим'о си нас као децу своју.
О, хвала Ти, хвала за то!
По сто пута свак Ти клече.
Ти — народа свога славо,
Српског рода трудебениче! . . .

— — — — —
Хори ми се, лиро моја,
Нек' те чује свет,
Топла груд ће да савије
Самих жеља читав сплет.

*

На дан овај, на дан свети
Жеља хита,
Сваки ће Ти, ко Те шутије,
Да честита.
Па и ја Ти ево жури
Учитељу,
Прими ову моју скромну,
Чисту жељу :
Бог нека Ти здравља даде
Дуго, много,
На том путу никада не
Изнемог'о.
Учио нас јоште много,
— Наук лепи,
Он нас диже, просвећује,
Српство крепи,
А срећица нек' Ти увек
Венце вије,
А благослов нека на Те
Бог излије.

Хај, ал' изгубљену узданицу,
— Божја воља !

Душа Твоја биће сретна,
Кад народу Твоме сијне
Срећа боља.

Племенита душа Твоја
Утехе у Српству тражи, —
А захвалност свих Ти ђака
У старости нек' Те снажи.
О, живео учитељу,
С' породицом својом дичном, —
Бог ће дати,
Да Вас здравље, да Вас срећа,
Свеђер прати !

— — — — —
Зујте струне милогласне,
Хори ми се, звучна лиро,
Две године како прође,
У жице ти несам дир'о.
Ох, ал' сада,
На дан овај, на дан мио,
Ка' никада,
Ко вас не би загудио,
С' песмом вашом да оплете
Читав венац лепих жеља,
Да ускликне по свему :
„Живео нам 'век у миру,
Учитељу учитеља ! . . .“

У Голубинци 5. Децембра 1890.

Благодарни ученик

В. Милан Марин,
учитељ.

КО ЈЕ КРИВ, ШТО ЈЕ ШКОЛИН РАД НЕДОСТАТАН?

(За награду.)

(Свршетак.)

Људи велике љубави и велике душевности одабраници су Божји. Али зар учитељска школа није кадра, да у учитеље улије љубав према Богу, према звању, према дједи, према људима? Зар није кадра, да у својима питомцима хармонијски развије све стране духовности, да се слију у племениту душевност?

Из овога се види, колико је пужно, да се учитељи ваљано спреме на свој позив. Но то није доста. Ко не напредује, тај назад ује. Учитељ треба да се у практичном животу сам собом усавршава, да допуњује и усавршава своје знање и своју учитељску и васпитачку вјештину, јер који то не ради, батали и себе и дједу, коју васпитава и друштво, у којем живи. Учитељ се усавршава, ако марљиво чита и изучава најбоље књиге, што их људски дух производи, ако марљиво изучава себе, дједу и друштво.

Околици својој, а особито дједи школској треба да је учитељ живи примјер сваке моралне и религиозне добродјетели, јер примјер јаче дјелује, него ишто друго. Примјер тај састоји се у том, „да учитељ буде такав, каква треба да су дјеца; нека чини оно, што треба дјеца да чине; нека се остави свега, чега ваља да се дјеца оставе.“*) Такав пример, кога дјеца сваки дан гледају, изванредно потпомаже наставу и запт, силно утиче на дједу и мора да се прелије у срца дјечија, да им буде пуतेвођа у доцнијем самосвојном раду и животу.

Успјех учитељева рада расте и пада напореда са угледом, кога има учитељ према дједи, према цијелом мјесту свом. Нека учитељ има вазда на уму ону лијепу ријеч: учитељ без угледа звоно је без клатна; нека вазда има на уму, да његов рад и његово понашање има највише јако оштријех критичара. Свако дијете у школи, свака душа у мјесту његов је зли или добри дух, који га прати на сваком кораку његовом.

Три су фактора јавнога васпитања: кућа, у којој је човјек одрастао, школа, у којој се учио и друштво, у коме живи. Сваки тај фактор васпитава на свој начин, али васпитавање све тројице мора да се укрштава, да се рад један другога на-

*) Школски Лист 1885. Стр. 113.

доцњује и усавршава, а не да се слаби и уништује као данас што бива.

Кућа није кадра да ишто допринесе к обнови јавнога васпитања. То могу и морају да учине држава и школа. Држава треба да оплемењује велико друштво, а школа ваља да у дјецу уноси основе будућега бољега васпитавања.

И црква утиче на јавно васпитање. Колики је и какав је тај утицај данас и какав би требало да је, остављамо да рижеше свештеници, којих се то највише тиче.

О ДЕЧИЈИМ ШКОЛСКИМ КЊИГАМА*,

говорио *Љубомир Јовановић* на учитељској скупштини комуналних школа белоцркванског среза.

Поштована скупштина! На јесенашњој нашој скупштини позван сам, да данас о једној од оних тема говорим, које су данас у учитељским круговима и педагошким листовима на дневном реду, а које и сваког појединог учитеља врло живо занимају. Главнија та питања ова су: преустројство наше пензије, наш материјални и друштвени положај, стручни надзор и дечије школске књиге. Сва ова питања од велике су важности, па ћу и ја о једном од ових питања: о дечијим школским књигама говорити. У напред изјављујем, да ће се мој говор у главnome виших сеоских разреда тицати.

Свеопшта је тужба, а и сами осећамо јако, да је народна школа и сувише оптерећена. Неки узрок томе у наставном плану траже, а неки опет у самоме учитељу. Ја пак узрок оптерећењу једино у дечијим школским књигама налазим.

Свуда се наглашава, да настава у народној школи мора бити очигледна, чак и тамо, где очигледности нема, па смо упућени само на усмено настављање. И ја сам за то, али може настава ма како очигледна бити, онај, који захтева, да деца одмах после настављања знају настављено саопштити, томе смело кажем, да врло слабо познаје речник и степен развјатка сеоске деце. Дете може нешто врло добро разумевати и знати, поред тога ипак ве уме то другоме рећи, јер се не уме изразити, па да би изражавати се научило, нужна му је књига. Без књиге дакле народна школа не може бити.

Сасвим је друго питање, какве треба да су књиге? Много школских књига прешло ми је преко руку, па за чудо ни једну — осим читанака — не нађох, која би мојим захтевима потпуно одговарала. Књигописци не ће да узму у обзир, да за децу у народној, дакле, основној школи пишу књиге. Тако тешким језиком, у тако разгранатим реченицама пишу, да док дете прочита свршетак реченице, већ је заборавило почетак. Не освр-

*) Приметити ми је, да се тиче школа у бившој банатској граници, које су сад општинске, комуналне, над којима надзор води државна власт.

Ћу се они на то, да дете ни свој матерњи језик не говори добро, па само у једној реченици колико има речи, о којима дете ни појма нема! Највећа махна садањих школских књига је та, да не може важно од излишнога тако да се одели, да се после тога поједине речи у свезу доведу. После овога није чудо, да се учитељи огорче, па у своме огорчењу у другу погрешку падну, а то је, да најважније сами кратко, језгровито, дечијим разумом лако схватљивим речима саставе, па то — поред свега тога што тиме много време губе — или деци диктирају, или са табле дају преписивати. И у овом погледу везане су нам руке, јер знамо, да је то законом и наредбом забрањено.

Данашњим даном за сваки поједини предмет имају деца засебну књигу, свака књига има сто страна, а има шест, седам предмета, што чини шест, седам стотина страна. Нека су само три стотине страна, па може ли ко веровати, да је дете кадро све то да научи, шта више и у памети да одржи? То не ће нико веровати, а камо ли тврдити. Види се, да у школским књигама има многог излишнога; што је излишно, треба из књига избацити.

Време код сеоске деце за учење врло је кратко, зими за то, јер је дан врло кратак, а чим се смркне — и не палећи снеће — одмах се леже. Лети употребљују децу за домаће, а и пољске послове. Код сеоске деце врло се тешко побуђује воља за учење, али и да се побуди, не ће зар дете одмах да ју и изгуби, кад види, да се задаћа на две стране раширила? Ја нелим изгубиће. Кад би задаћа само неколико реди била, дете би се стидело, што то мало није хтело научити. Овако задавање задаћа имало би и ту добру страну, што би се могло подједнако знање захтевати од сваког појединог ученика. Да би учитељ могао мало задавати, нужно је претходно, да су књиге тако састављене. Из свега до сада реченога види се, да је оптерећењу једини узрок рђав састав књига.

Знано је, да нигде не ваља много па површно, него треба мање, па ваљано, па за то баш и мислим да је дошло време, да све оно, што је излишно, непотребно из књига избаци, па да се само онолико остави, колико се неопходно мора свршити, али и то мало да је кратко, језгровито, лакшим језиком написано.

У кратко хоћу још да споменем, за које предмете да употребљујемо, а за које да не употребљујемо књиге. Да деца науче добро читати, нужна им је читанка. Са читанкама, које су данас у нашим школама у општој употреби, задовољан сам, јер има у њима доста поучног и васпитног градива. Прво служи за оштрење разума, друго за развијање душевних врлина. Својој сврси дакле одговарају.

После писања и читања најважније је рачунање. Данашњим даном, када је човек сам себи остављен, знање рачуна најнужнија му је потреба.

Ко не уме да рачуна, тај је изгубљен. Знање рачунања само млогим вежбањем може се постићи, за то треба за вежбање истога много времена употребљавати. Да не би учитељ време губио са задавањем примера за тихо вежбање, може се у вишим разредима књига са примерима употребљавати.

Из граматике може се леп успех постићи и без књиге, али ипак много је поможено, кад имају деца књиге. Ако се граматика сматра само као средство, да се њоме постигне правилно знање говора и писања, онда књига није нужна, ако се пак граматика као наука дакле опширније учи, онда је књига нужна.

За земљопис, повесницу и права и дужности грађана морају деца да знају добро говорити и лепо приповедати, а то ће ми допустити свако, да се знање правилног говора и лепог приповедања не може из прстију исисати, него се мора учити, па баш за то велим да се исти предмети само из књига могу са успехом учити.

Природопис, физику, хемију и науку о чувању здравља не треба из књига учити, него на основу читанке, слика и прилика излета дакле очигледно. Задаћа природних наука у школи није та, да их деца из књига уче, него да деца природна тела, ствари и појаве посматрати науче, а тиме им се воља за даље посматрање буди и тако им круг знања проширује. Ово овде речено потврђује и она наредба министра богоштовља и наставе, која је у марту месецу у званичном листу изашла, где се забрањује, да се наука о чувању здравља као засебан предмет и уз засебне књиге у народној школи предаје.

Само по себи се разуме, да певање, гимнастику и вртарство само очигледно и практично треба предавати, ма да и за те предмете има књига.

Хоћу сад и да завршим Ми морамо да настављамо и да васпитавамо. Успех настављања нека је тај, да знају деца разборито да мисле и суде, васпитавања пак, да постану племенити и карактерни људи. Она школа, која је постигла, да јој ученици поред доброг знања писања, читања и рачунања знају разборито мислити и судити, па су још писмени и карактерни људи, постигла је циљ. Успех без добрих књига поред највећих напора тешко се постижава.

Радимо на томе, да до добрих књига дођемо !

У Уљи 28. априла 1890.

ХИХ. МИНИСТАРСКИ ИЗВЕШТАЈ

о народним школама у Угарској. Год. 1888/9.

Из статистичног одељка извадићемо следеће главне податке :

Године 1889/9. било је свега 2.468,626 за школу способне деце ; од ових је ишло у школу 2.015,612 деце, није ишло у школу 453,014. Ове године се умножио број за школу способне деце са 51,681, а број деце која су ишла у школу, повећан је са 67.733.

Деце од 6—12 године за школу способне у школу је ишло од целокупног броја 86 51 % ; а од 13—15 год. ишло је у школу 68 93 %. Од мушке деце за школу способне ишло је у школу 85 37 %, а од женске 77 76 %. По вери било је од целокупног броја деце 81 65 % евангелика, 87 21 % римокатолика, 84 78 % реформираца, 80 75 % израиљца, 78 27 % унитарца, 68 04 % ист. православних, 63 11 % грчко-католика.

По језику било је од целокупног броја деце 70 09% Немаца, 85 43% Мађара, 84 56% Словака, 78 86% Срба, 72 91% Романа. Број мађарске деце нарастао је са 2 десетине процента, јер год. 1887/8. било је 85 23%, а год. 1888/9. било је 85 43%. На против код Немаца, који су до сада са бројем увек на првом месту стајали, показује се назадак, јер прошле године било је 90 63%, а сада 90 09%, дакле са 0 54% мање.

Од 1000 деце, која су ишла у школу потпуно су свршили школ. годину 8526, а само зими су ишла у школу 147 4 деце. Број деце која су довршила школску годину умножен је са 64 899 деце. Изостајања од школе било је 20,977.159 по дана. Овај број се дели на 1,286.780 ученика; дакле од сваке 1000 ученика који су ишли у школу њих 648.4 ученика изостало је по 16 по дана.

Године 1888/9. било је похађање школе много неуредније него прошлих година, а то с тога што се неизвињена одсуства нису по закону казнила, те по томе се и небрежљиви родитељи нису приморавали на редовно слање деце у школу. Јер од броја отсутних часова 95% је од неизвињених; само у 1,040.652 случаја исписана је казна од 520.326 фор. па и од ове исписане своте тек је 40 151 фор. 11 нов. покупљено и на одређена места отпављено.

На припомоћ сиротим ученицима издато је 173.637 фор. (са 5403 фор. више него прошле године); од сваке 1000 ученика њих 913 1 имали су све потребне књиге и друге шк. ствари.

Од 214.884 ученика који су испит полагали 96 8% знали су добро и читати и писати, а 3 2% само читати.

У погледу општина које су имале школа говори се у извештају да су године 1889. од 12 685 општина 83 9% имале једну или више школа; 14 18% општина нису имале својих засебних школа, него су своју децу у суседне школе сладе; без икаквих школа било је 1 91% или 244 општине.

Године 1888/9. умножен је број школа за 80 и тако је те године било 16.702 школе. Од ових је било: 4 74% државних; 11 59% општинских; 32 35% римокатоличких; 14 23% реформатских; 12 92% грчко-католичких; 10 63% ист. православних; 8 56% евангеличких; 3 38% израелских; 1 07% приватних; 0 14% друштвених; 0 02% унитарских.

Године 1888/9 било је 16.455 основ. школа, 68 виших народних школа, 17 виших девојачких и 162 грађанске школе.

Од укупног броја школа било је 84 95% смешаних, 7 03% чисто мушких и 8 02% чисто женских школа. Најмање смешаних (50 75%) има код државних школа.

У 16 702 школе било је 24.645 учитељских места. Само са једним учитељем било је 12.872 школе.

У погледу наставног језика било је 52 96% са мађарским наставним језиком; 14 58% са романским наст. јез.; 8 31% са словачким наст. језиком; 1 71% са србским наст. језиком; 1 36% са русинским; 0 24% са хрватским наст. језиком. У 16 62% школа поред мађарског језика узимају још и други језици као наставни.

Немађарских школа било је 7.858. У овима је у 43 92% од школа

WWW.UNG

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

постигнут потпун успех у мађарском језику; у 39 26% постигнут је средњи успех, а у 16 82% или је постигнут врло мален успех или се мађарски језик није ни предавао.

Ове године биле су школе овако смештене: 91 09% од школа биле су смештене у својим сопственим здањима; а 8 91% у закупним становима. Број школских здања умножен је за годину дана са 83, а број школ. дворана са 272. Укупно је било 24 655 шк. дворана, просечно на сваку школску дворану долази 72—73 ученика, преко свега тога требало би да има још више од 5 хиљада дворана.

Велики број школа није имао довољно школ. учила. Готово свака школа имала је таблу, штице и мапу Угареке државе, а од других учила у многим школама је фалило једно или друго. Школ. књижице имале су 7033 школе, сиваве за гимнастику 2 874 школе, а књижице за народ имале су 1428 школа.

Године 1888/9. било је 17 виших девојачких школа, од којих су 9 имале 6 разр., 2 по 5 разр. и 5 по 4 разреда. У овим школама било је 2124 деце.

Државних основних школа било је 719, државних виших народних 21, државних грађанских 43 и државних виших девојачких 9 школа.

Број виших народних школа умањен је са 7. Прошле године било је 75, а сада има 68. Од ових школа је било 19 за мушку децу, а 49 за женску децу. Број ученика у овим школама је 689 мушких и 1873 женске.

Број грађанских школа повећан је са 5, те тако сад има 162 грађанске школе. Од ових је 77 за мушке и 85 за женске. Број ученика у овим школама је 9 699 мушких и 8785 женских, 12 од ових школа биле су скопчане са занатлијским школама, а 8 су скопчане са нижим трговачким школама.

У III. одељку извештаја говори се о учитељима. Знатан напредак показује се не само са умножавањем броја учитеља, него је и број оспособљених учитеља знатно порастао. Број учитеља умножен је са 266, а број оспособљених учитеља са 468. Поред свега тога још и сад од 1000 учитеља просечно има 117—118 неоспособљених, који највише као помоћници или као учитељи заменици делају.

Од 24 645 учитеља било их је 92 36% на основним школама; 1 22% на вишим народним школама; 0 91% на вишим девојачким и 4 67% на грађанским школама.

Године 1887/8. долазило је на сваку поједину школу 1 462 учитеља, а године 1888/9. долази на једну школу 1 475 учитеља. По именима школа долази на једну државну 21 учитеља, на 1 општинску 2 13 учитеља, на једну ист. православну 1 15 учитеља на једну грчко-католичку 0 98 учитеља, на једну реформатску 1 26 учитеља, на једну евангеличку 1 5 учитеља на једну унитарску 1 25 уч., на једну израиљску 1 8 учитеља, на једну приватну 1 8 уч., и на једну друштвену 1 7 учит.

Од 2907 неоспособљених учитеља 397 су у римокатоличким, 635 у грчко-католичким, 473 у ист. православним, 410 у реформатским школама учитељевали. Број неоспособљених учитеља јо код ист. православних

WWW.UNI-N.S

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

29 81%, код унитарца 29 09%, код реформираца 13 07% од целокупног броја учитеља, код државних школа има 1 56% неспособљених учитеља.

Године 1888/9. било је 88 12% редовних и 11 78% помоћних учитеља. Мушких је било 86 66% а женских 13 34%. Учитељица има највише у друштвеним, приватним и државним школама. Најмање учитељица (0 47%) има у грчко-католичким школама.

Од 24.645 учитеља било је 21.597 код којих је матерњи језик мађарски, 1.052 учитеља који знају потпуно мађарски, 1 268 учитеља знали су по мало говорити мађарски, а 728 учитеља нису ништа знали мађарски. У опште број учитеља, који не знају мађарски, сваке је године мањи.

На издржавање школа године 1888/9 потрошено је 15,117.024 ф., куда се још урачунава и трошак на учитељске школе, забавишта, занатлијске и трговачке школе, који износи 2,209.814 фор. Непокретности школских имања процењене су на 42 милијона фор. Разни фондови 7,285.291 фор. Трошак на издржавање школа на сваког појединог грађанина износи 1 09 фор.

Приход школски износи укупно 15,117.024 форината од ове суме 73 01% је уплинуло од готовог новца, а 26 99% у храни. Од овога прихода употребљено је 74 89% на учитељске плате, а 25 11% на школске потребе.

У одељку о учитељским школама говори се у извештају, да многе вероисподне учитељске школе не одговарају свима захтевима школског закона. Многе вероисповедне учитељске школе немају довољно дворана за предавање! јер 163 разреда смештена су у 151 дворану. Само 33 вероисповедне учит. школе одговориле су захтеву школског закона, по коме треба да имају школске вртове за вежбање предавања у практичном вртарству.

Многи су принуђени испиту за учитељско оспособљење, који нису полагали учитељске школе, него се приватним путем приправљали за полагање испита.

Број забавишта порастао је за годину дана од 603 на 644. У овима је било 59 066 деце. У забавиштима је радило 725 женских и 47 мушких. Трошак на издржавање забавишта износи 451,484 фор.

ВСИ ЈАЗИЦИ . . .

Запљескајте, сви народи, рукама,
Јер је Христос Избавитељ са нама !

У граду се Витлејему родио
И ка' чедо пеленама повио.

Пастири су тад у вруле свирали,
Хвалу Богу рођеноме давали.

Три Му цара са истока стигоше,
Злато, тамјан, мирис-уље дадоше.

Ка Јосифу рече у сну анђео,
Да је Ирод силну војску повео.

Да у руке Несквернога добије,
Тог првенца свих векова убије.

Дигао се са великом потером ;
Али бежи, служи чеду с матером !

Нек учини крај свакоме идолу,
Подигнутом у Египту ђаволу !

Превечни је зарад тога дошао,
Да би славно то сатрљо, збрисао.

Да на брзо сва сила им пропане,
Да Христово увек царство остаје !

С прквено-славенског

Иван М. Поповић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свакад је лепо и узвишено, када се човек — на буди каквом указаном му добротинству — знаде захвалним назвати. — Услед овога и ја — поштујући речено начело — не могу према извесним добротворима мојима равнодушан остати, а да и у овај пар једно одлично дело уваженом читајућем свету не обелоданим и на истом од срца не благодарим.

Особито уважено српско-народно-учитељско особље у Вел. Кикинди, гануто — како невољним положајем мојим данашњим са гледишта физичког, односно здравственог — тако и гледе мога најжалоснијега стања материјалног, кога сам ја — на жалост у 19. столећу и гако рећи у образованом свету садањем — и то не својом сопственом кривицом — дошао, не моглоше честита браћа на ино, а да ми опет у невољи и љутој борби са егзистенцијом мојом — по могућству — своју братску „руку помоћи“ не пруже и мене мало материјално не потпомогну.

С тога се сада свим јавно и најсрдачније захваљујем гореименованом узор-корпусу учитељском у Вел. Кикинди на колегијалном и братском родољубљу њиховом, који од срца желећи мало ублажити мој чемерни, прегорки живот данашњи — листом похиташе и у колико им могуће бејаше — радо се и вољно одазваше.

А великодушно ово дело спровео је врлопоштовани и врли учитељ Вел. Кикиндски и уредник тамо излазећег листа „Посестрима“ господин Љубомир Лотић, који овом приликом и поред осталих многих обвезних послова својих — није пожалио пријатељска труда свога уложити, те је у велецењеном кругу колега својих — у корист моју — скупити изволео „добровољних прилога“ у укупном износу од 8 фор. и 70 новч. ау. вр, коју ми је своту дана 14. новембра т. г. припослати доброту имао, коме особито поштованом и врсном г. скупљачу моме — овим и по наособ своју најтоплију „хвалу“ изјављујем са жељом: да милостиви Бог ову племениту задушбину свима хиљадама пута надокнади!

Приложили су пак по 1 ф. 50 новч.: г. Љубомир Лотић; по 1 фор. гг. Глиша Јорговић, Стева Петровић и Славко Лакковић; по 50 новч.: гг. Теодор Кнежевић, Ника Николић, Алексеа Баковљев, Милош Бандић, гђе: Евђенија Баковљева, Јулка

Блаховића, Даница Бандића и гђца: Наталија Лујановићева; по 20 новч: Христифор Ајвас; сви српско-народни учитељи и учитељице у Вел. Кикинди. — Живели и Бог их обилато благословио !

У Баји дана 19. новембра 1890.

Свакад захвални поштоватељ и невољни садруг

Александар Јанковић,

оболели и умировљени срб. нар. учитељ Вајски.

Н Е К Р О Л О Г.

Јован барон **Живковић** Фрушкогорски, умировљени предстојник унутарњег одјела кр. хрв.-слав.-далм. земаљске владе, посједник реда жељезне круне II. степена и малога крста Св. Стефана, уједно и као глава обитељи, јавља у своје као и у име своје сестре *Јелене* удове *Буквић* прежалостну вијест, да им је премили брат, високопреосвештени господин

Теофан Живковић,

српско-православни епископ горњокарловачке дијецезе

након дуготрајне тешке болести дана 8./20. новембра 1890. око 8 сати на вечер у вечност се преселио.

Народнога негдар миљенога Теофана више међу живим нема.

Лака му буди црна земља и „вјечнаја памјат“ !

У Загребу 9./21. новембра 1890.

НЕКРОЛОГ.

УРОШ АНТИЋ
стари учитељ у Ри-
ђици (Леђену) у
горњој Бачкој по-
сле дужег и теш-
ког боловања пре-
селио се у вечност
14. Децембра ове

године и сарађен је уз обште саучешће 15.
Децембра у истом месту. Покојник је био је-
дан од најстаријих учитеља у Србству. Рођен
је 1811. године у Станишићу; свршио је учи-
тељску школу у Сомбору 1837., служио је као
учатељ 52. године точно, ревностно и савестно,
те су га сви поштовали и љубили, како ста-
рији, тако исто и млађи сви његови пријатељи
и познаници све до последњег часа његовог.

Лака му црна земља била и мир пепелу
његовом!

СОФИЈА ВЕЗИЛИЋЕВА, приправница I.
разреда, рођена у Тарашу 1873.; кћи је покој-
ног србског народног учитеља Стевана Везили-
ћа, преселила се у вечност у 17. години мла-
ђаног живота свог после дугог и тешког боло-
вања у наручју своје добре матере у Сомбору
12. Децембра, а сахрањена је 14. Децембра по-
сле подне уз пратњу свију приправника и при-
правница у успенском гробљу сомборском.

Бог нека да покојници вечно блаженство, а нека утеши удову и
ојађену мајку, нејаког брата и сестрицу!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Послате уредништву на приказ.

„ОРАО“ велики илустровани календар за годину 1891. Уз сурад-
њу српских књижевника уређује Стеван В. Поповић. Година седамнајеста.
Цена 50 нв. или 1 динар. У Новом Саду, издање и штампа А. Пајевића.
Насловна слика је: Архимандрит Јован Рајић. Осим календарског дела у
Орлу се налазе занимљиви и веома користни чланци: Народни добро-

твори од С. В. П. Слѣп код очију (из физике) од Ст. Милованова. Лекарске напомене срп. матери од Д. К. Гајење шећерне репе од М. Петровића и многи други. У тексту између многих слика споменућемо само ове: Георгије Бранковић патријарх србеки, барон Федор Николић от Рудне кр. комесар на србско-народном Сабору. Доктор Исидор Тирић народно-црквени тајник. Народни добротвори: Стеван Анђелић и Васа Јагазовић; српски књижевници: Архимандрит Нићифор Дучић, Стојан Новаковић, Павта Срећковић, † Ст. В. Каћански, † Миша Димитријевић. Наводне задушбине: Манастир Ковиљ; стара зграда гимназије Карловачке; полагање темеља новој гимназијској згради у Карловцима; изглед нове гимназијалне зграде, што се сада зида у Карловцима; споменик кнеза Михаила и многе друге укусно израђене слике кресе овогодишњега Орла.

„ЛЕТОПИС“ Матице Српске, уређује А. Хаџић. Књига 162. (Година 1890. Свеска II.) У Новом Саду, штампарија Дра Светозара Милетића. Цена 70 нов.

„ГЛАСНИК“ српског ученог друштва. Књига 71. Расправе и други чланци. У Београду 1890. Штампарија краљевине Србије.

„КЊИГЕ ЗА НАРОД.“ Свеска 23. 24. и 25. Одмор и доколица по Стевану Нађу и другима прерадио Љубомир Лотић. Свеска I II и III.

Свеска 26. „РАД И СВОЈИНА“ написао А. Вилчински, превео с пољског и допунио Рајко.

„РУЖА“. О постанку подизању и неговању њеном и избору варијетета ради домаће вртарске потребе. Ученицима српске учитељске школе у Сомбору написао Стеван Коњовић народни учитељ и учитељ вртарства и пчеларства на српској учитељској школи сомборској. Од књига за народ, што издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњовића свеска 27. Трошком срп. књижаре и штампарије браће М. Поповића у Н. Саду, 1890. Мала 8^о стр. 84 Свакој од ових свезака је цена 10 нв.

„ЦАРИТ“, мали илустровани календар са сликама за 1891. Издање А. Пајевића у Новом Саду са насловном сликом: Бановић Страхинија од † Новака Радонића. Цена 20 нв.

„ГОДИШЊАК“, велики српски народни илустровани календар за просту годину 1891. са насловном сликом св. отца Николаја. (Година 42.) Власник А. Сандић. Уредник Андрија М. Матић. Издање српске књижаре браће Поповића у Новом Саду. Цена с библиотеком за народ 50 новч., за сам календар 30 нв.

„ТРЕБЕВИЋ“, први српски илустровани календар у Босни и Херцеговини за просту 1891. годину. (Година прва.) Уредио Никола Т. Кашиковић Сарајлија. Власништво и штампа Шпиндлера и Лешнера у Сарајеву. Цена 50 нв., са поштарином 60 нв. Насловна је слика Симе Милутиновића Сарајлије. Сlike су све лепо израђене и по највише из Босне и Херцеговине узете. Овај календар као прву новину ове врсте из Босне и Херцеговине препоручујемо читаоцима Школскога Листа.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ.

Са овим бројем Школскога Листа навршује се 22 године његовог излажења, а управо тридесет и две године, од како је лист овај покренуо прослављени обновитељ школе српске: покојни Др. Ђорђе Натшевић.

Осећајући се још у снази, а и подкрепљен обећањем млађих најваљанијих учитеља да ће на Школском Листу суделовати наумио сам и 1891. године издавање овога продужити

„Школски Лист“ ће као и до сада заступати праве интересе србске народне школе и србског учитељства и примаће радо ваљане чланке о васпитању и настави, који не стоје у опрци према светој православној вери и милој народности нашој.

Чланци, што су ове и прошле године за награду штампани, поднесени на оцену једном учитељском збору и у своје време ће се по заслуги — како прва награда од 50 ф., коју је један пријатељ школски уредништву овом послао, тако и остале три награде, што их је уредништво „Школског Листа“ за прошлу годину расписало, издаће се онима, којих расправе по суду оцењивача награду заслужиле буду. — Буду ли се могли дугом „Школског Листа,“ који само за прошле три године преко 700 фор. износе, скорим прикупити, уредништво ће још коју награду придодати.

„Школски Лист“ излазиће као и ове године један пут у месецу на подпуном свитку fine хартије.

Предплата се прима само на целу годину и умољавамо свакога, ко лист држати жели, да нам најдаље до св. Саве просветитеља предплату послати изволи.

Цена је листу на целу годину 1 фор. 50 нов. а. вр.

Учитељи, који примају плату мању од 300 ф. годишње, као и гг. богослови и приправници, добијају „Школски Лист“ у пола цене, т. ј. за 75 н. — За предплатнике из Црне-Горе даваћемо и ове године „Школски Лист“ по 1 ф. а за предплатнике из Србије по 4 динара у србском, или по два форинта у аустријском новцу.

Господа скупитељи, који нам пошљу пет предплатника са целом, или 10 предплатника (ђака) са половном предплатом, добијаће по један примерак на дар.

Имена родољубивих добротвора, који за сиромашне школе и учитеље лист овај држали буду, обнародоваће се за спомен у „Школском Листу.“

У Сомбору 10. Децембра 1890.

Н. Ђ. ВУКИЋЕВИЋ,

уредник и издавач „Школског Листа“.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампарија Ф. Витермана у Сомбору.

